МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
Вучэбна-метадычнае аб’яднанне па педагагічнай адукацыі

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы намеснік Міністра
адукацыі Рэспублікі Беларусь
________________ І.А.Старавойтава
____
Рэгістрацыйны № ТД________/тып.

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ
(старажытны час – першая палова XIII ст.)

Тыпавая вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне
для спецыяльнасцей:
1-02 01 01 Гісторыя і грамадазнаўчыя дысцыпліны
1-02 01 02 Гісторыя і сусветная мастацкая культура
1-02 01 03 Гісторыя і экскурсійна-краязнаўчая работа

УЗГОДНЕНА
Старшыня вучэбна-метадычнага
аб’яднання па педагагічнай
адукацыі
______________А.І.Жук
____

УЗГОДНЕНА
Начальнік Галоўнага ўпраўлення
прафесійнай адукацыі
Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь
_______________С.А.Каспяровіч
____

УЗГОДНЕНА
Начальнік Галоўнага ўпраўлення
агульнай сярэдняй, дашкольнай
і спецыяльнай адукацыі
Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь
_____________М.С. Кіндзірэнка

УЗГОДНЕНА
Прарэктар па навукова-метадычнай
рабоце Дзяржаўнай установы
адукацыі “Рэспубліканскі
інстытут вышэйшай школы”
_______________І.У.Цітовіч
____

Эксперт-нормакантралёр
____________ _______________
____

Мінск 2021

СКЛАДАЛЬНІК
Трубчык П.А., дацэнт кафедры гісторыі Беларусі і славянскіх народаў гістарычнага факультэта ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка”, кандыдат гістарычных навук.

РЭЦЭНЗЕНТЫ:
Кафедра гісторыі Беларусі старажытнага часу і сярэдніх вякоў гістарычнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (пратакол № 8 ад 29.04.2021);

Кадзіра У.М., дэкан гуманітарнага факультэта прыватнай установы адукацыі «Інстытут сучасных ведаў імя А.М.Шырокава», кандыдат гістарычных навук.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ Ў ЯКАСЦІ ТЫПАВОЙ:

Кафедрай гісторыі Беларусі і славянскіх народаў гістарычнага факультэта ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка” (пратакол № 13 ад 30.04.2021);

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка” (пратакол № 6 ад 26 мая 2021);

Навукова-метадычным саветам па гуманітарнай адукацыі вучэбна-метадычнага аб’яднання па педагагічнай адукацыі
(пратакол № 5 ад 27 мая 2021).

Адказны за рэдакцыю: П.А. Трубчык
Адказны за выпуск: П.А. Трубчык

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Гісторыя Беларусі ўяўляе важную складовую частку славянскай, еўрапейскай і сусветнай цывілізацый і займае вядучае месца ў сістэме гуманітарнай падрыхтоўкі студэнтаў. Менавіта на гістарычных ведах фарміруецца нацыянальная свядомасць. Без ведаў сваёй гісторыі немагчыма будаваць сучаснае краіны і прагназаваць яе развіццё на будучае.

Тыпавая вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Гісторыя Беларусі (старажытны час – першая палова XIII ст.)» распрацавана для ўстаноў вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарта вышэйшай адукацыі першай ступені па спецыяльнасцях 1-02 01 01 «Гісторыя і грамадазнаўчыя дысцыпліны», 1-02 01 02 «Гісторыя і сусветная мастацкая культура», 1-02 01 03 «Гісторыя і экскурсійна-краязнаўчая работа».

Дысцыпліна «Гісторыя Беларусі (старажытны час – першая палова XIII ст.)» вывучаецца ва ўзаемасувязі з археалогіяй Беларусі, краязнаўствам і этналогіяй Беларусі, крыніцазнаўствам гісторыі Беларусі, гісторыяй Расіі і Украіны са старажытных часоў да канца XVI ст., што дае магчымасць акцэнтаваць увагу студэнтаў на міждысцыплінарных сувязях, выявіць ролю і месца нашага народа ў шырокім прасторавым і часавым дыяпазоне.

Мэтай вывучэння вучэбнай дысцыпліны з'яўляецца фарміраванне грунтоўных ведаў па гісторыі Беларусі са старажытнага часу па першую палову XIII ст. праз засваенне і асэнсаванне вучэбнага матэрыялу.

Для рэалізацыі вызначанай мэты прадугледжваецца вырашэнне наступных **задач**:

–фарміраванне ў студэнтаў навуковага светапогляду, крытычнага і творчага мыслення;

–высвятленне прычынна-выніковых сувязей і заканамернасцей гістарычнага развіцця беларускага народа ў кантэксце еўрапейскай і сусветнай гісторыі;

–фарміраванне ведаў аб этапах развіцця грамадства, археалагічнай перыядызацыі, археалагічных культурах Беларусі;

–усведамленне студэнтамі сістэмы матэрыяльных, культурных і духоўных каштоўнасцей беларускага народа, якія служаць падмуркам для аналізу сучаснасці і вызначэння перспектыў будучага;

–атрыманне тэарэтычных і практычных ведаў, якія дазволяць студэнтам правільна аналізаваць падзеі і факты гісторыі, рабіць неабходныя высновы і абагульненні;

–развіццё ўмення працаваць з спецыяльнай літаратурай (вучэбнай, даведачнай, навуковай, спецыялізаванымі перыядычнымі выданнямі), выкарыстоўваць атрыманыя веды для вырашэння інфармацыйна-пошукавых, навуковых і іншых задач.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен

ведаць:

– асноўныя тэорыі грамадскага развіцця ў адпаведнасці з фармацыйным і цывілізацыйным падыходамі;

– асноўныя этапы фарміравання беларускага этнасу;

– асноўныя дасягненні ў развіцці матэрыяльнай і духоўнай культуры, культурна-гістарычнай спадчыны беларускага народа;

умець:

– выкарыстоўваць фармацыйны і цывілізацыйны падыходы пры характарыстыцы заканамернасцяў і адметнасцяў гістарычнага развіцця беларускага соцыўма;

– ацэньваць асноўныя дасягненні матэрыяльнай і духоўнай культуры Беларусі ў кантэксце гістарычнага развіцця і выкарыстоўваць культурна-гістарычную спадчыну Беларусі ў сваёй прафесійнай дзейнасці;

– тлумачыць уплыў розных культурна-цывілізацыйных фактараў на сацыяльна-эканамічнае, дзяржаўна-палітычнае, этнаканфесійнае і культурнае развіццё Беларусі;

– характарызаваць ролю і месца беларускіх земляў у рэгіянальным цывілізацыйным і геапалітычным развіцці;

валодаць:

– спосабамі адбору і сістэматызацыі гістарычнай інфармацыі;

– метадамі, формамі і сродкамі аптымізацыі, рацыяналізацыі і інтэнсіфікацыі адукацыйнага працэсу;

– здольнасцю самастойнага аналіза падзей гісторыі і іх выкарыстання ў працэсе выкладання.

Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя Беларусі (старажытны час – першая палова XIII ст.)» павінна забяспечыць фарміраванне ў студэнтаў універсальнай і базавай прафесійнай кампетэнцый:

– УК-9. Выяўляць фактары і механізмы гістарычнага развіцця, вызначаць грамадскую думку гістарычных падзей.

– БПК-14. Валодаць сістэмай ведаў, якія дазваляюць вызначаць асноўныя перыяды, тэндэнцыі і заканамернасці сацыяльных, эканамічных, палітычных, этна-нацыянальных, рэлігійна-канфесійных і культурных падзей і працэсаў, якія праходзілі на тэрыторыі Беларусі.

Пры вывучэнні кожнай тэмы студэнты павінны навучыцца карыстацца як агульнанавуковымі (мадэліравання, індукцыі і дэдукцыі, сінтэзу і аналізу, узыходжання ад канкрэтнага да абстрактнага і наадварот, аналогіі і інш.), так і канкрэтна-гістарычнымі (гісторыка-генетычным, гісторыка-параўнальным, гісторыка-тыпалагічным, гісторыка-сістэмным і інш.) метадамі гістарычнага пазнання.

Усяго на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя Беларусі (старажытны час – першая палова XIII ст.)» вучэбнам планам адводзіцца для спецыяльнасцей 1-02 01 01 “Гісторыя і грамадазнаўчыя дысцыпліны”, 1-02 01 02 “Гісторыя і сусветная мастацкая культура”, 1-02 01 03 “Гісторыя і экскурсійна-краязнаўчая работа” 108 гадзін (3 зал. адз.), з іх аўдыторных – 48

гадзін (лекцыі – 20, семінарскія заняткі – 28). На самастойную работу адводзіцца 60 гадзін. Вучэбная дысцыпліна вывучаецца на 1 курсе. Залік – 1 семестр.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

№	Назва раздзела, тэмы	Усяго аўдыторных гадзін	Размеркаванне аўдыторнага часу па відам заняткаў	
			Лекцыі	Семінары
РАЗДЗЕЛ 1. ПЕРШАБЫТНАЕ ГРАМАДСТВА НА ТЭРЫТОРЫІ БЕЛАРУСІ (100 ТЫС. ГАДОЎ ДА Н.Э. – V СТ. Н.Э.)		**22**	**10**	**12**
1.1	Уводзіны ў дысцыпліну “Гісторыя Беларусі (старажытны час – першая палова XIII ст.)”. Першапачатковае засяленне. Насельніцтва каменнага веку	8	4	4
1.2	Насельніцтва тэрыторыі Беларусі ў эпоху бронзы і ранні́м жалезным веку	8	4	4
1.3	Культура, побыт і звычаі старажытных людзей на тэрыторыі Беларусі	6	2	4
РАЗДЗЕЛ 2. БЕЛАРУСЬ У VI – СЯРЭДЗІНЕ XIII СТ.		**26**	**10**	**16**
2.1	Балты і славяне ў VI – VIII стст.	2	2	
2.2	Узнікненне класавага шматукладнага грамадства ў IX – першай палове XIII ст.	6	2	4
2.3	Полацкае княства ў IX – першай палове XIII ст.	2		2
2.4	Княствы і гарады на тэрыторыі паўднёвай Беларусі, Пасожжа і Верхняга Панямоння	4	2	2
2.5	Барацьба з крыжацкай агрэсіяй і нашэсцем мангола-татараў	6	2	4
2.6	Рэлігія і культура на беларускіх землях у IX – першай палове XIII ст.	6	2	4
	УСЯГО:	**48**	**20**	**28**

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

РАЗДЗЕЛ 1. ПЕРШАБЫТНАЕ ГРАМАДСТВА НА ТЭРЫТОРЫІ БЕЛАРУСІ (100 тысяч гадоў да н.э. – V ст. н.э.)

Тэма 1.1. Уводзіны ў дысцыпліну “Гісторыя Беларусі (старажытны час – першая палова XIII ст.)”. Першапачатковае засяленне. Насельніцтва каменнага веку.

“Гісторыя Беларусі (старажытны час – першая палова XIII ст.)” як навучальная дысцыпліна. Змест і структура курса. Характарыстыка вучэбнай літаратуры. Гістарыяграфія. Фармацыйны і цывілізацыйны падыходы.

Пачатак засялення чалавекам тэрыторыі сучаснай Беларусі. Гістарыяграфія пытання. Сляды знаходжання першых пасяленцаў, старажытныя стаянкі. Неандэртальцы і краманьёнцы. Умовы жыцця, прылады працы і зброя, асноўныя заняткі. Крэмнездабываючая справа. Мацярынская радавая абшчына як сацыяльная арганізацыя. Плямёны і археалагічныя культуры каменнага веку, меркаванні аб іх этнічнай прыналежнасці. Рэлігійныя вераванні і абрады. Першабытнае мастацтва.

Тэма 1.2. Насельніцтва тэрыторыі Беларусі ў эпоху бронзы і раннім жалезным веку.

З’яўленне індаеўрапейцаў, іх балцкая галіна на беларускіх землях. Узаемадзеянне з даіндаеўрапейскім насельніцтвам. Узнікненне і развіццё вытворчых формаў гаспадарання. Плаўка і апрацоўка металаў. Зараджэнне грамадскага падзелу працы. Першапачатковы абмен. Бацькоўскі (патрыярхальны) род. Матэрыяльная і духоўная культура плямён бронзавага і жалезнага вякоў.

Тэма 1.3. Культура, побыт і звычаі старажытных людзей на тэрыторыі Беларусі.

Гістарыяграфія пытання. Сувязь творчай дзейнасці з працай чалавека, кліматычнымі і геаграфічнымі ўмовамі, спосабамі гаспадарання, сацыяльным асяроддзем, філасофскімі і рэлігійнымі ўяўленнямі. Сінкрэтызм першабытнай культуры. Узнікненне веры старажытных людзей у звышнатуральныя ўласцівасці неадушаўлёных прадметаў. Фантастычныя ўяўленні аб роднасці груп людзей з татэмамі – пэўным відам жывёл, раслін і прыродных з’яў. Разнастайнасць і разгалінаванасць паганства. Вера балтаў і ранніх славян у існаванне шматлікіх багоў. Сонечны культ і культ агню. Персанажы народнай дэманалогіі. Вербальная і невярбальная магія, замовы, праклёны. Ушанаванне продкаў, пахавальныя рытуалы, памінкі. Музычныя інструменты, мастацкія вырабы і ўпрыгожванні. Арнаментнае аздабленне глінянага посуду і прылад працы. Старажытная скульптура Беларусі. Керамічныя рэльефныя ўзоры. Характар і традыцыі выяўленчага мастацтва Беларусі ў старажытнасці.

РАЗДЗЕЛ 2. БЕЛАРУСЬ У VI – СЯРЭДЗІНЕ XIII ст.

Тэма 2.1. Балты і славяне ў VI – VIII стст.

Тэрмін “сярэднявечча”, яго сэнс. Храналагічныя рамкі. Нераўнамернасць развіцця сярэднявяковых цывілізацый. Гістарыяграфія і аналіз крыніц.

“Вялікае перасяленне” народаў у Еўропе і насельніцтва Беларусі. Банцараўская, калочынская, пражская і іншая археалагічныя культуры. Змешанае пражыванне славян з балтамі. Канчатковы распад патрыярхальнага роду. Заняткі насельніцтва, рэлігійныя вераванні, пахавальныя абрады. Ваенная дэмакратыя і зараджэнне дзяржаўнасці ў славян.

Тэма 2.2. Узнікненне класавага шматукладнага грамадства ў IX – першай палове XIII ст.

Аб’яднанні крывічоў-палачан, дрыгавічоў, радзімічаў. Плямёны яцвягаў, літоўцаў у Верхнім Панямонні. Славянізацыя мясцовага балцкага насельніцтва. Асноўныя канцэпцыі аб паходжанні беларусаў, вялікаросаў, украінцаў. Трансфармацыя радавой абшчыны ў суседскую. Шматукладнае грамадства. Зараджэнне феадалізму. Сінтэзны і бяссінтэзны шляхі развіцця феадалізму. Сельская гаспадарка. Рамяство. Гандаль. Узнікненне гарадоў. Сацыяльная дыферэнцыяцыя насельніцтва. Сяляне-земляробы. Знаць і дружына. Княжацкая ўлада.

Тэма 2.3. Полацкае княства ў IX – першай палове XIII ст.

Першыя пісьмовыя звесткі аб Полацку. Кіеўская Русь. Узаемаадносіны Полацка з Кіевам і Ноўгарадам. Полацкая дынастыя князёў. Рагвалод. Рагнеда. Захоп Уладзімірам Святаслававічам Полацкай зямлі. Аднаўленне незалежнасці. Полацкі князь Ізяслаў. Узмацненне Полацкага княства ў XI ст. Брачыслаў, Усяслаў Чарадзей. Бітва на Нямізе. Паўстанне ў Кіеве 1068 г. і абранне Усяслава Полацкага вялікім князем кіеўскім. Вяртанне Усяслава ў Полацк. Апошнія спробы кіеўскіх князёў падпарадкаваць Полацк і Менск. Барацьба паміж Полацкам і Менскам у другой палове XII ст. Грамадска-палітычны лад у Полацкай зямлі-княстве. Рысы сярэднявечнай рэспублікі ў Полацку. Гарады Полацкай зямлі. Феадальная раздробленасць. Распад Полацкай зямлі на ўдзельныя княствы (гарады-дзяржавы): Полацкае, Віцебскае, Менскае, Друцкае, Ізяслаўскае, Лагожскае.

Тэма 2.4. Княствы і гарады на тэрыторыі паўднёвай Беларусі, Пасожжа і Верхняга Панямоння

Тураўскае княства. Бярэсце – гістарычны цэнтр Сярэдняга Пабужжа. Выдзяленне Драгічына над Бугам у якасці ўдзельнага княства. Смаленскія крывічы. Узнікненне і развіццё Слаўгарада і Крычава. Мсціслаў і Мсціслаўскае ўдзельнае княства. Узнікненне Гомеля як племяннога цэнтра радзімічаў. Развіццё горада ў X—XIII стст. Чачэрск і Рэчыца. Мазыр і Брагін – дрыгавіцкія гарады ў складзе Кіеўскага княства. Беларускія княствы і

гарады ў Верхнім Панямонні. Гарады Гародня, Ваўкавыск, Слонім, Наваградак і Наваградская зямля. Пачатак барацьбы з рыцарамі-крыжакамі. Кукенойскае і Герцыкскае княствы - фарпосты Полацкай зямлі ў ніжнім цячэнні Заходняй Дзвіны. Князь Вячка, Уладзімір Полацкі, Якаў Палачанін, Давыд Гарадзенскі. Перадумовы ўтварэння беларуска-літоўскай дзяржавы. Міндоўг і яго барацьба з галіцка-валынскім княствам за валоданне Верхнім Панямоннем. Узаемаадносіны Міндоўга з Ордэнам і Полацкам. Каранацыя Міндоўга ў Наваградку. Узвышэнне Наваградскага княства. Інтэграцыя насельніцтва Беларусі з суседнімі народамі ў межах адзінай дзяржавы. Дыскусія пра летапісную назву "Літва" і яе этнічнае паходжанне.

Тэма 2.5. Барацьба з крыжацкай агрэсіяй і нашэсцем мангола-татараў.

Знешнепалітычнае становішча беларускіх зямель у пачатку XIII ст. Напад нямецкіх феадалаў на Усходнюю Прыбалтыку і Полацкую зямлю. Кукенойскі князь Вячка, герцыкскі князь Усевалад, полацкі князь Уладзімір – арганізатары змагання супраць крыжакоў. Удзел палачан у разгроме шведскіх захопнікаў у бітве на Няве (1240). Роля насельніцтва беларускіх зямель у стрымліванні нямецкага прасоўвання на ўсход у XIII ст. Легендарныя звесткі аб сутыкненнях з войскамі мангола-татараў на землях Беларусі ў сярэдзіне XIII ст. Бітва каля Магільна. Роля беларускага народа ў барацьбе з мангола-татарамі.

Тэма 2.6. Рэлігія і культура на беларускіх землях у IX – першай палове XIII ст.

Паганскія вераванні. Прыняццё і распаўсюджванне хрысціянства. Двуяверства. Значэнне прыняцця хрысціянства. Пісьменства. Летапісы і рукапісныя кнігі. Літаратура. Пісьменства па археалагічных помніках. Вусная народная творчасць. Паданні пра Рагнеду і Усяслава Чарадзея. Звычаі і абрады. Народны каляндар. Рэлігійна-асветніцкія дзеячы Беларусі: Еўфрасіння Полацкая, Кірыла Тураўскі, Клімент Смаляціч, Аўраамій Смаленскі. Манументальнае дойлідства Полацкай зямлі і Панямоння. Абарончае дойлідства XIII ст. Архітэктурныя школы. Манументальны жывапіс. Кніжная графіка. Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва. Развіццё перадумоў фарміравання беларускай народнасці.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. Новик, Е. К. История Беларуси. С древнейших времён до 2013 г.: учебное пособие / Е.К.Новик, И.Л.Качалов, Н.Е.Новик. – 4-е изд. испр. и доп. – Минск : Вышэйшая школа, 2013. – 558 с.

2. Ковкель, И. И. История Беларуси: с древнейших времен до нашего времени / И.И. Ковкель, Э.С. Ярмусик. – Минск : Аверсэв, 2008. – 621 с.

3. Гісторыя Беларусі [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://elib.psu.by:8080/handle/123456789/9118. – Дата доступу: 20.05.2021.

4. История белорусской государственности: в 5 т. Т. 1 : Белорусская государственность: от истоков до конца XVIII в. / А. А. Коваленя [и др.] ; отв. ред. тома: О. Н. Левко, В. Ф. Голубев; Нац. акад. наук Беларуси, Ин-т истории. – Минск : Беларуская навука, 2018. – 598 с.

Дадатковая

1. Гісторыя Беларусі : у 6 т. / рэдкал.: М. Касцюк (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : Экоперспектива, 2000–2005. – Т. 1 : Старажытная Беларусь: аАд першапачатковага засялення да сярэдзіны XIII ст. / рэдкал.: М.Касцюк (гал. рэд.) [і інш.]. – 2000. – 351 с.

2. История Беларуси в контексте европейской цивилизации : учеб. пособие / С. А. Елизаров [и др.]. – 2 изд., испр. – Минск : Высш. шк., 2016. – 398 с.

3. История Беларуси в контексте мировых цивилизаций : учеб. пособие / В. И. Голубович [и др.] ; под ред. Н. И. Полетаевой, А. М. Сасим. – Минск : Экоперспектива, 2017. – 147 с.

4. Нагаев, А. С. Практикум по истории СССР с древнейших времен до конца XVII в.: учеб. пособие для студентов-заочников 1 курса ист.фак. пед. ин-тов / А.С. Нагаев, В.Н. Огнев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Просвещение, 1991. – 191 с.

5. Новик, Е. К. История Беларуси: с древнейших времен до 2013 г. : учеб. пособие для студентов высш. образования / Е. К. Новик, И. Л. Качалов, Н. Е. Новик ; под ред. Е. К. Новика. – 4-е изд., испр. и доп. – Минск : Выш. шк., 2013. – 558 с.

6. Беларускія летапісы і хронікі / Уклад. У. Арлова. – Мінск : Беларуская навука, 1997. – 430 с.

7. Вялікі гістарычны атлас Беларусі: у 3 т. Т. 1. – Мінск : Белкартаграфія, 2009. – 244 с.

8. Ермаловіч, М. Старажытная Беларусь: Полацкі і Новагародскі перыяды / М. Ермаловіч. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1990. — 366 с.; іл.

9. Археалогія і нумізматыка Беларусі: Энцыклапедыя / Рэдкал.: В.В. Гетаў [і інш.]. — Мінск : БелЭн, 1993. — 702 с.; іл.

10. Археалогія Беларусі : энцыклапедыя : 2 т. Т. 1 / Рэдкал.: Т. У. Бялова (гал. рэд.) [і інш.]. — Мінск : БелЭн, 2009. — 496 с.; іл.
11. Археалогія Беларусі : энцыклапедыя : у 2 т. Т. 2 / Рэдкал.: Т. У. Бялова (гал. рэд.) [і інш.]. — Мінск : БелЭн, 2011. — 464 с.; іл.
12. Сагановіч, Г. Нарыс гісторыі Беларусі ад старажытнасці да канца XVIII ст. / Г. Сагановіч. — Мнінск : Энцыклапедыкс, 2001. — 412 с.

ПЕРАЛІК РЭКАМЕНДАВАНЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Для дыягностыкі кампетэнцый могуць выкарыстоўваюцца наступныя формы:

1. Вусная форма:

– гутарка;

– даклады на семінарах;

– вусная прэзентацыя вынікаў самастойнай работы студэнтаў.

2. Пісьмовая форма:

– тэсты;

– пісьмовыя кантрольныя работы;

– пісьмовая прэзентацыя вынікаў самастойнай работы студэнтаў

– пісьмовы залік.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай работы студэнтаў па вучэбнай дысцыпліне «Гісторыя Беларусі (старажытны час – першая палова XIII ст.»

Арганізацыя самастойнай работы

Для паспяховага выканання самастойнай работы студэнтаў неабходна планаванне і кантроль з боку выкладчыкаў. Аўдыторная самастойная работа выконваецца студэнтамі на лекцыя і семінарскіх занятках. Для гэтага выкладчык загадзя распрацоўвае і выбудоўвае сістэму самастойнай работы, улічваючы ўсе яе формы, мэты, ажыццяўляе адбор неабходнай інфармацыі і сродкі (метадчных) камунікацый, вызначае ролю студэнта ў гэтым працэсе і свой удзел у ім. Пытанні для самастойнай работы студэнтаў, якія прыведзены ў рабочай праграме дысцыпліны, прапаноўваюцца выкладчыкамі напачатку вывучэння дысцыпліны. Студэнты маюць права дадаткова выбіраць тэмы, якія іх цікавяць, для самастойнай работы.

Віды самастойнай работы студэнтаў

Рэпрадуктыўная самастойная работа	Самастойнае чытанне, прагляд, канспектаванне вучэбнай літаратуры, запамінанне, пераказ, паўтарэнне вучэбнага матэрыялу і г. д.
Пазнавальна-пошукавая самастойная работа	Падрыхтоўка паведамленняў, дакладаў, выступленняў на семінарскіх і практычных занятках, падбор адпаведнай літаратуры, напісанне рэфератаў, курсавых, дыпломных работ і г. д.
Творчая самастойная работа	Удзел у навукова-даследчай рабоце, навуковых мерапрыемствах, выкананне творчых праектаў па індывідуальных і групавых заданнях і г. д.